

Yunus Nadi Bey, Hamit hakkında fikirlerini yazdı. Büyük bir heyecan adamı olarak tanıdığımız Cumhuriyet baş muharririnin kıymetli edebî mülâhazalarını okuduktan sonra sevinçle anladım ki ya bir Hamit münakaşası yoktur, yahut varsa kalmamıştır. Zira bu muhayyel davada henüz iki taraf teşekkül etmiş değildir ve böyle iki zıt anlayış kutbu olduğunu farzetsek bile, muarız tarafların üstüva çizgisi üstünde buluşarak birbirlerinin ellerini sıkmalarına mani görmüyoruz.

Hatırımında kaldığına göre Resimli Ay muharriri Hamidin şairliğini değil, dehasını münakaşa zemini yapmıştı. Bu, yeni bir iddia değildir. Ömer Seyfettin gibi daha bir çok genç muharrirler tanıyorum ki, evvelce de, Hamide verilen o garip „Dahii azam” payesi karşısında kahkahalarını tutamamışlardı. Yunus Nadi Bey de, son makaleleriyle Hamidin dehasını iddia etmekten çok uzak duruyor, fakat büyük şairimizin güzel eserleri karşısındaki hayranlıklarını söylüyorlar.

Hamit hakkında bu fikir umumdur. Ömer Seyfettin de, Yesari de, bir çokları da böyle söylerlerdi, Resimli Ay da bunu yazdı, ben de bu sütunlarda aynı mülâhazayı tekrarladım, Nadi Bey de başka bir şey iddia etmediler.

Küçük fikir ihtilâflarını büyüterek ortaya sunî münakaşa mevzuları çıkarmak ve böylece edebiyat aleminde kanlı güreşler seyreterek marazî heyecanlarını tatmin etmek isteyenlerin mübalagalarına alet olmalıyım. Dava bitmiştir.

Hamidin şair, büyük şair, rakik şair, ulvi şair, filân şair olmadığını iddia eden yokdu; Fakat yüzü koyun secdeye kapanmadıkça yorgun başlarını dinlendiremeyen bir sürü hebenmeka mutabasbıların ilah derecesine çıkardıkları Hamidi arasına almaktan başka emeli olmayan Gençlik, onu, muhayyel bir semadan hakikî toprağa indirdi. Zannedirim ki, o irtifada müvazenesini bulamayan ve gözleri ka-

raran şairimiz de bu inişten memnundur, ve asansörün biraz hızlıca hareketinden başka bir şeyden şikâyeti yoktur. Zaten kendileri de:

Çıktım semavata hak ber ser,
İndim semavat ile Beraber.

Diyenlerden değil midiler? Kendilerini toprak üstünde de o muhayyel „semavat ile beraber” farz etmelerine mani yoktur.

Edebiyatta dinlere, mabetlere, nebilere, miraçlara inanmak isteyen bir gençliğin bu hamlesini herkes kadar Yunus Nadi Bey de mazur görürler.

*
* *

Dağ yollarında Saint - Damlün tayfini görür görmez yerlere yuvarlanan ve sar'a nöbetleri içinde dualar okuyan Mystique devirlerin çocukları değiliz ve devlere inanılan efsane devirlerinde de yaşamıyoruz. Bunun için dehayı anlayışımız itibarile dünkülerden çok ayrılıyor ve mucizelere gülüyoruz. Havarilerin de, dahilerin de mideleri ve bağırsakları vardır.

*
* *

Bu „deha „ kelimesi üstünde de çok durmayacağız.

O, uzun bir sabrû sebat mıdır? Vasatinin üstüne çıkmış zekâ mıdır? Yarını sezmek melekesi midir? Cinnetin eşigine basmışken akliselime dönmesini bilen ve ihtirasla aklın tam ve azamî terkibini yapan bir kudret midir? Carlyle ve Hugo ne buyururlar? Bu mes'elelerin 1929 da alelâde idèologie lerden fazla kıymetleri yoktur.

Dahü azam ve ya dahü asgar olduğunu bir saniye düşünmeden, hepimiz: „Hamit şairdir,„ diyoruz; ebedî liyakatlar arasında derece tayin etmeğe kimsenin, asırların bile hakkı yoktur. Racine'i düşünelim, ki kaç dahilik hıl'atını giyip çıkardı, her asırda başka türlü anlaşıldı ve başka başka dereceler aldı. Bunlar mahkemesiz davalardır ve her maznun edibin ıztırabı da adaletin gecikmesinden ve ya hiç gelmemesinden korkmasıdır.

